

PŁAKANIE (63) sb n

Oba a jasne; e pochylone.

sg N płakanié (18); -é (1), -(e) (17). ◇ G płakaniã (19). ◇ A płakani(e) (9). ◇ I płakanim (8), płakani(e)m (2); -im *CzechEp*; -im : -em *SkarŻyw* (5:1), *SkarKaz* (2:1). ◇ L płakaniu (6). ◇ pl N płakaniã (1).

Sł stp notuje, Cn s.v. płacz i płaczliwy, Linde w objaśnieniu s.v. płacz, płaczliwy.

1. Wylewanie łez spowodowane najczęściej żalem, smutkiem, rozpaczą, cierpieniem, wzruszeniem, a niekiedy bólem lub chorobą; *fletus Mącz, Cn; lachrymae Mącz; planctus Vulg; collacrymatio, comploratio, comploratus, eiulatio, eiulatus, lacrymatio, lessus, plangor, ploratus, ulula Cn* (62) : TA niemocz [św. Walentego] często dzieciom poki z łą: bywa/ ktorey niemoczy ty to znaki łą. Naprzod/ częŃte płkanie/ przez łen łękanie/ wyłkanie/ rozgorewanie/ á k temu czuchnienie z wft. *FalZioł V* 43; *BielKom C8v; BielKron* 114; *Cocyrus*. Piekielna rzeká/ a luctu dictus, od płákánia wezwána. *Mącz* 58c; *SkarŻyw* 200, 580; *CzechEp* 194; KTo kiedy miał łufznieyŃszą przyczynę płákánia? *KochFrag* 53; płákánie im/ iáko y pierwłzym/ pomocy nie przynieŃsie. *SkarKaz* 6a, 385a, 385b [4 r.].

płkanie nad kim, nad czym (4): GDy Pan I E Z V S mowi tey wdowie/ nie płącz: nie gáni áni zákázuie płákánia nád vmárłym. *SkarKaz* 385a, 385a marg, b, 638a.

płkanie z kim (1): łmutne y płączące ćiefzmy/ nie tylo łłowy/ ále pomocą iáką możem/ płákánim z nimi/ iáko mowi Apołtoł/ ćiefzmy ie. *SkarKaz* 385b.

płkanie czyje [w tym: *pron poss* (4), *G sb i pron* (3), *ai poss* (1)] (8): *BierEz* Q4v; Dawidowę pokutę y pokorę/ Sálomonowę mądroŃ/ Ezechiałzowe płákánie/ Iofuego ofiary/ [...] przed oczy nam łtáwi zakon łtáry y nowy. *SkarŻyw* A4v, 173, 262 marg; *GórnTroas* 55; *SkarKaz* 381b, 385b; *PudłDydo* Bv.

W tytułach dzieł (2): Płákánie łwoie o dniu łądnym takie nápiłá [św. *Efrem*]. De die iudicij lámentátio. *SkarŻyw* 120; Płákánie *Ierem*: 9. *SkarKazSej* 705b marg.

W połączeniach szeregowych (7): Dzis cij twoia prátzá iełt pożyteczná/ płakanijé przyiemné/ wzdychanijé wdzięczné/ żalowanijé dofytz działaiące ij oczyłciaiáce. *OpecŻyw* 191; *Mącz* 18a; *SkarŻyw* 114, 172, 291, 383; O byłmy nie vtracáli niewinnoŃci ktorą nam Chryłtus ná chrzcie dáie. [...] á do wtorego chrztu: nie z wody ále z płákánia y pokutowánia y łpowiedzi ł. vtrat náłznych wetowác vmieli *SkarKaz* 516b.

W przeciwstawieniach: »płkanie ... radoŃ, łmieszki, wesele« (3): Niech ćierpi ćiało/ ktore vżywáło rołkofzy: ony długie łmieszki/ niech łię vłtáwicznym płákánim nágradzáia *SkarŻyw* 140; Sieybá byłá w płákániu: á źniwo w wefelu. *SkarKaz* 639b, 639a.

Fraza: »płkanie ustało« (1): płákánie vłtáło: á źniwu y pożytkom końcá nie máłz. *SkarKaz* 639b.

Zwrot: »do płakania pobudzić« (1): [*matka*] oddála iá [*Eufrazyję*] oney łtárlzey: y płącząc á bijąc pierŃi łwoie odchodziłá/ włzytkich do płákánia pobudziwłzy. *SkarŻyw* 224.

Wyrażenia: »gorzkie płkanie« (1): Pádniże przęd nogámi Bogá naywyzłzego/ [...] Słýłáł on twe nárzekánie/ Widział y gorzkie płákánie *WisznTr* 29.

»płkanie hojne« (1): Doznaž káždy ná łobie wzdychánia łerdecznego/ drudzy płákánia hoynego *SkarŻyw* A3v.

»ustawiczne płkanie« (2): *Mącz* 382c; Ząłował fię człowiek/ iż nędze ná ty^m świećie ćierpiąc/ počiechy nie miał/ y w wítawicznym płákaniu y wygnaniu zoftawał. *SkarKaz* 488b.

»wielkie płkanie« = *planctus magnus Vulg* [szyk 2:1] (3): [*Nathanael*] w płákaniu wielkim/ prágnął y prosił o Mefyalfá y wifzczenie fzcześliwych onych czáfów/ ktorych przyść miał *SkarŻyw* 383, 581; *WujNT Act* 8/2.

»żałosne płkanie« (1): y wnowym zakonie nád Szczepanem płáč wielki wczynili: nierozumiey áby tám było żałosne płákánie: ále był tylo zacny á wielki/ nakładem y ludzką wielkością ozdobiony/ pogrzeb. *SkarŻyw* [197].

Szeregi: »płkanie i łykanie« [szyk 1:1] (2): hoynieyfze łzy wylewáli y vgásić fię płákáním y łykáním niemogli/ ferce do P. Bogá podnořząc/ áby [...] duřzom ich miłościw być raczył *SkarŻyw* 263, 121.

»płkanie i łzy« (1): Płákáním y łzami práwie wítawicznymi/ modlitwy swoie polewála *SkarŻyw* 160.

»modlitwa i płkanie« (1): [*řw. Lucyjan*] wiefřzą część żywotá ná modlitwie y płákaniu trawil/ á błogofławieńftwá płáčzących řzukał. *SkarŻyw* 46. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»nárzekanie, (i) płkanie« [szyk 2:1] (3): [*řw. Maryja z Egnijej*] po kazaniu chćiała nogi całować káznodzieiom: czego gdy ieey bronili/ czyniła wielkie nárzekánie y płákánie *SkarŻyw* 581; *WisznTr* 29; *PudłDydo* Bv. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»płkanie i pokuta« [szyk 2:2] (4): Aniełfkie słowa wzrúřzyły lud do pokuty y płákánie. *SkarŻyw* 557 *marg*, 173, 262 *marg*; *SkarKaz* 638a.

»skrúsenie i płkanie« (1): Modlitwę ieego [*řw. Ephrema*] łamá náuká rozrywála: w ktorey miał wielki dar řkrúřzenia/ y płákánie. *SkarŻyw* 118.

»smutek i (a) płkanie« (3): Consenescere moerore et lachrymis, Od řmutku á wítawicznego płákánie řtarzeć fie. *Mącz* 382c; *SkarKaz* 385a, b.

»wołanie i płkanie« (1): Zorobabel z Neemiařzem/ [...] z dźiwnym wefelem/ y ludu wřzytkiego wołáním y płákáním/ on dom przez káplány pořwięćáli. *SkarKaz* 454a.

»wzdychanie, płkanie« (1): *SkarŻyw* A3v *cf* »płkanie hojne«. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»płkanie i zasmucenie« (1): Płákánie teř y záf mucenie řerdeczne nád grzechámi y nędzámí nářzemi y ludzkiami/ y práwa pokutá do niebá prowadźi *SkarKaz* 638a.

»płkanie abo żałoba« (1): był iefzcze w zakonie przyrodzonym zwyczaj/ dni pewne y czáfy po vmártych do płákánie ábo żáloby náznáczáć. *SkarKaz* 385a.

W przén (3) : Przyimi tych troche łez moich z pokuty/ iákoř od Mágdálény przyiał/ ktora cie lepiej wczeftowála płákáním/ niřli Pháruř on potráwámí řwemi. *SkarKaz* 161a.

Wyrażenia: »chleb płákánie« (1): Tu chleb płákánie/ chleb czeládný gruby/ y twárdy: á tám zgotowano wřzytkie rořkolřy řynowkie/ y wieczne do wiecznego pokoiu. *SkarKaz* 551b.

»krwawe płkanie« (1): [*Eneasř*] tak w řwey niewdźięcznoři bárzo řtoi trwále. Iř áni weřtchnie ná me krwáwe płákánie/ Ani go ruřzyć moře cieřzkie nárzekánie. *PudłDydo* Bv.

2. *Chorobliwe łzawienie oczu* (1) : Lema in oculis lachryma congelata, Latine lippitudo, Płákánie álbo ćieczenie wítawiczne z oczu. *Mącz* 188b.

Synonimy: **1.** *lament, lamentowanie, łkanie, łzy.*

Cf **PŁACZ, PŁAK, PŁAKAĆ**